Абазашта

Абазиния

№ 35 (9929)
май а 12 пщаша 2022

Аскви 1938, июль а 23 йгІаншатІ

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ РЕСПУБЛИКАНСКАЯ ГАЗЕТА
УЧРЕДИТЕЛИ ГАЗЕТЫ – НАРОДНОЕ СОБРАНИЕ (ПАРЛАМЕНТ) И ПРАВИТЕЛЬСТВО КЧР
КЧР АУАГІА АЙЗЗАРА (АПАРЛАМЕНТ) ЙГЬИ АПРАВИТЕЛЬСТВА РГАЗЕТ

АРИ АНОМЕР АНАПАКВА РПНЫ АРАТ АХАБАРКВА ШВРЫПХЬА:

1 анапа — Май а 9 дыртлапІатІ
2 анапа — Ажвлара палата апны
3 анапа — Къвнакъра
4 анапа — Май а 12 – амедахщаква йры-МшпІ
«Абазашта» – Интернетла http://abazashta.ru/

АЙГІАЙРА АМШ АЩТАЛА

МОСКВА АПАРАД ДАЛАН

Абашта айсра Ду аветеран, Къарча-Черкес абзазагІв бергьлы **КАНАМАТОВ Хамит Абул йпа** АйгІайра Москва, аплощадь Къапщы апны йыртлапІатІ. Ауи айсыгІв Абашта айсра Ду аветеранква йгьи асаби тыдзква ибзазауа рыхъазла сквшигІадза йакІвшалауа «Живи и помни» акция даламкІва йыгьцум.

– Хамит Абул йпа зымгІва хІыхъазлагьи ахъацІари акърари йыршвапху, зцри хагІагв хвыц йгьи Россия йырпатриоту, хІкъраль апхыцІа йазгвалымсым йгьи згвы хъгІу дгІвычІвгІвыспІ. ХІреспублика абзазагІвчва зымгІва хІхъа уыладупІ, Хамит Абул йпа. АйгІайра, амамыр рыхъазла хІузыразпІ, – йхІватІ КЧР а-Хъада **ТЕМРЕЗОВ Рашид**.

АГІВЫЧІВГІВАРА ЙГЬЫРХЪАШТЫЛУАШЫМ

ХІкъраль апны тгІачвакІгьи гьаъамзапІ Абашта айсра Ду арыцхІагІа зунагІва йнамшылыз, забадучва, забачва, зцриква зыквнамхыз. АуагІа адызкІылыз «Йбзу полк» акция шыпІипхьадза йшцІасхаз азаман йгІанарбатІ. АмгІвайсра ду ахабар адунейла йбергьылыхатІ.

КЧР агородкви акыткви зымгІва рпынгьи «Йбзу полк» йацызкІыз асуратква рымата йгІамгІвайстІ. Асквшква 1941–1945 руацІа зхъа щтІазцІаз, щтадъа йыдзыз, йгІахъынхІвыхта адуней зхІваджьхыз йгьи аветеранква рсуратква рымата абанпараква ауат рфырра квырмыш шазырчпауа, анцІрала рхъмаштылра йшалазлуш гІадырбатІ.

Черкесск апны асахІат а 13:00 азшІытга гатІ. «Йбзу полк» акция джвыквылтІ. Ауи йаднакІылыз азкьы 20-гІв йрылата йгІамгІвайстІ КЧР а-Хъада **ТЕМРЕЗОВ Рашид**, КЧР АуагІа Айззара (а-Парламент) а-Председатель **ИВАНОВ Александр**, адепутатква, КЧР а-Правительства а-Председатель **АРГВЫН Мурат**, аминистерствакви авемствакви рынхагІвчва, Черкесск город амэр **БАСКАЕВ Алексей**, аполитика партияква, ажвлара адкІылараква йрылу.

Темрезов Рашид йаща Теймураз дйыцта рабадучва Темрезов Солтан-Хамит ХІамзат йпа, Коркмазов ДжьагІафар Ахмат йпа рсуратква рыма йгІамгІвайстІ.

ХІхаквлагІвчва йрыуата 30-гІв «Совет Союз а-Фыр» йгьи «Россия а-Фыр» йшанкъвгагІвхаз, быжьгІвы «Орден Славы» йшакавалерхаз ауагІа йгьырхъаштылуам. Ахвыцдзаква рпны угІалагата айсра фаша зшвыз щардагІвын. Анабачва рсабиква йшхвыцу угІалагата р-Абашта ибзи йырбауа, АйгІайра гІатызгаз айсыгІвчва пІатІу шрыквцІачІву, амамыр бзазара шпшдзу ддырдыруа йшгІадзындыргылуа ари амш ужвыгьи зны йгІанарбатІ. ХІреспубликала зыкь 76-гІв «Йбзу полк» йалан.

Апатриот акция йаднакІылыз айсра ашваква рхъадзгыла Ленина урамла йгІамгІвайстІ.

КВЫРМЫШ РЗЫХІЧПИТІ АМАМЫР ГІАЗХЧАЗ

Май а 9 АйгІайра а-Мш артлапІара Абашта айсра Ду афырква рсинква ъагылу Аллея апны йджвыквылтІ. Ауаъа КЧР а-Хъада ТЕМРЕЗОВ Рашид, КЧР АуагІа Айззара (а-Парламент) а-Председатель ИВАНОВ Александр, КЧР а-Правительства а-Председатель АРГВЫН Мурат, Россия Федерация асенаторква КЪАЗАНОКЪВА Кърым, САЛПАГАРОВ Ахмат, ахабзахчара органква ркъвырлыыкъвхагІвчва ачвахъабагаква рщапІы хІврапшдза щтІарцІатІ, хъмаштылра дакъикъа йгылтІ. Россия ФСБ КЧР-ла акъральгІвынахчара Унашвахъцларта акъвырлыыкъвхагІвчва АйгІайра гІадраргвануата зхъа щтІазцІаз афырква чІахІ рзырчпауата хын йхъахсылтІ.

Черкесск город аквта площадь апны АйгІайра Ду асквш 77 йазынархаз амитинг-парад гІахъыртІуата акъральгІвынахчагІвчва гвып Россия, Къарча-Черкес ркъральыгІва баракъква йгьи АйгІайра а-Баракъ ауатыкв йгІатаргатІ. Россия Федерация йгьи Къарча-Черкес р-Гимнква анбыжьга КЧР айсра комиссар **БЕЛОБОРОДОВ Сергей** ахабзахчагІвчва, ар акъвырлыыкъвхагІвчва амитинг акІвдыршарныс йшхІазыру хІреспублика аунашвачпагІв ййырдыртІ. Ауи амщтахь Темрезов Рашид аветеранкви йгІайззаз ауагІи агвыргъьахъвла пхата драйхІвахІвтІ.

– Къарча-Черкес йауата айсра йаладзыз, аконцлагерьква йыртадзыз, Ленинград аблокада апны рыцхІагІа ду збаз зыкьпхьадзара йнадзитІ. Зхъа йамайгьдзауата амамыр гІазхчаз афырква зынгьи йыгьхІхъаштылуашым, ауат хІ-Псадгьыл йазгылата швара рымдыруата йшайсыз, АйгІайра шгІатыргаз хІсабиква йрахІхІвлуштІ.

Совет Союз ауагІахъаква р-Абашта рхчауата йгІадырбаз афырра ахв назыркъвра, йгІвбахауа адуней айсра ацІыхъвагІарбараква ацазкІырныс зтахъу рмурадква гьгІардахІвуашым. ХІара хІ-Абашта атурых бзита йыгІдыритІ, йгІадзынгылуа абанпарагьи ауи йахІрыпхьитІ, хІветеранква афашизм йапшІагылата йшайсыз рахІхІвитІ. ХІабадучва зпшІагылаз афашизм уахьчІва хІаргьи хІапшІагылра атахъхатІ. ХІара хІацзакІыта хІсабиква руачІвымш хІхчара атахъыпІ. ХІайсыгІвчва амамыр йазгылата рборч хъацІарала йдырхъйитІ. Россия йазцІабыргта Украина апны айсра операция йалу ар акъвырлыыкъвхагІвчва, рыцхІагІа йалашваз Донбасс абзазагІвчва йырцхърагІауа хІреспублика абзазагІвчва зымгІвагьи сшвзыразпІ, – йхІватІ хІреспублика а-Хъада.

Амитинг йалаз айсра йаладзыз, йгІахъынхІвыхта адуней зхІваджьхыз аветеранква хъмаштылра дакъикъа йрызгылтІ.

– ХІабадучва рфырра хІхъмаштылуата айсра атурых хІсабиква йдхІырдырныс хІборчпІ. Аветеранква, атыл анхагІвчва, хІреспублика абзазагІвчва зымгІва АйгІайра а-Мшла снашвайхІвахІвитІ. ЗгІвадара багъьа швымата, швдуней мамырта швбзазарныс, швсабиква рыхайырква жвбарныс швзыстахъпІ, – адзыргІвра дакъикъа амщтахь йгІацицІахтІ Темрезов Рашид.

Агвыргъьахъв акІвзыршуз Россия Федерация а-Президент Путин Владимир хІреспублика абзазагІвчва йырзыгІанайырхаз ахІвахІвра дгІапхьатІ. «Россия йбзазауа дзачІвызлакІгьи хвду ззыгІбауа АйгІайра а-Мш хІацзакІыта йхІыртлапІитІ. ХІара АйгІайра гІадраргвануата хъамайгьдзарала йайсыз рфырра хІаладута хІбзазитІ. Агъа йпшІагылыз хІайсыгІвчва ага джьабагІа, гІапсара рбазтынгьи, щтахьла йгІатымхъауата хІ-Абашта ахъахвитра йазгылтІ, афашизм аладрыхъвашатІ, АйгІайра Ду гІатыргатІ. Аветеранква амамыр шгІархчаз анцІрала хІгвы йтазлуштІ» – йанылІ Путин Владимир йхІвахІвра.

АйгІайра а-Мшла КЧР а-Хъада йгьи абзазагІвчва йгІарайхІвахІвтІ РФ а-Правительства а-Председатель Мишустин Михаил, РФ а-Федеральна Айззара а-Федерация а-Совет а-Председатель Матвиенко Валентина, РФ а-Президент й-Администрация аунашвачпагІв Вайно Антон, ШварагІварадарала РФ а-Совет а-Председатель йзаместитель Медведев Дмитрий, СКФО апны РФ а-Президент йгІащтийыгІв Чайка Юрий, хІкъраль асубъекткава рхъадаква.

Ленинград аблокада зыла йыцІсыз Захаров Николай айсра гвмачІра щарда гІанагызтынгьи, Совет Союз ауагІахъаква тшадыркІылта р-Абашта шгІархчаз гІаликІгІатІ.

– Анамыцаква Ленинград ангІакІвдырша ауа-гІа йырфуш рмауата йапшІамгылзарквын, АйгІайра гьхІымбушызтІ. Сквш 77 руацІа швари хІари мамырта хІъабзазауа ауат ракІвпІ йызбзиру. Ауи зынгьи йшвхъшвымраштылын, – йхІватІ Захаров Николай.

Амитинг апны йгІадзынгылуа абанпара рыхьызла йгІайззаз тшырзыналырхатІ чкІвынырГІа райсра-патриот бжьарала а-Квта агІащтийыгІв, ареспублика аполитехника колледж астудент теранква йрайгвыргъьун, амамыр йазхІвахІвуан. Апарад апны йгІамгІвайстІ хІреспублика ахабзахчара органква йгьи Россия ФСБ КЧР-ла акъральгІвынахчара Унашвахъцларта ркъвырлыыкъвхагІвчва, асуд приставква, МЧС анхагІвчва, Кубань къазакъ рхъвы а-Баталпашинск хъвшара акъазакъква, «Подвиг» пшгІагІвчва гвып, аюнармеецква датшагьи.

Апарад йалаз Афырква р-Аллея йгьи «Йымчвуа Амца» рпны ахІврапшдзаква щтІарцІатІ.

* * *

АйгІайра а-Мш йапылуата Абашта айсра Ду аветеранква ъабзазауа атыдзква рыпшцІаква рпны ахІбачва бзи йырбауа ашваквала, амаршквала, агІахІвраквала йалаз аконцертква акІвшатІ.

– Коронавирус згІва тшанауацІнахуаз агІан йхІызтлапІу аветеранква ашІашІкІгІара йачвыхІхчара ахъазла ауи ацІас пшдза гІвысквшала йныгІжьра атахъхатІ. УахьчІва ауи акция акІвыршара хІъазгІайхыз йгьи аветеранква ъахІыргвыргъьаз разыра гІахІылана цІитІ.

Хвду ззыгІбауа аветеранква! Швпахь хІхъа нахІыркъвитІ йгьи хъамайгьдзарати хъацІарати йгІашвырбаз квырхІхъаштылуашым, – йгІалылкІгІатІ Хвыжв Диана.

АйгІайра парад йалаз дугьи хвыцгьи аветеранква йгьи асаби тыдзква ибзазауа рыхъазла сквшигІадза йакІвшалауа «Живи и помни» акция даламкІва йыгьцум.

– Хамит Абул йпа зымгІва хІыхъазлагьи ахъацІари акърари йыршвапху, зцри хагІагв хвыц йгьи Россия йырпатриоту, хІкъраль апхыцІа йазгвалымсым йгьи згвы хъгІу дгІвычІвгІвыспІ. ХІреспублика абзазагІвчва зымгІва хІхъа уыладупІ, Хамит Абул йпа. АйгІайра, амамыр рыхъазла хІузыразпІ, – йхІватІ КЧР а-Хъада **ТЕМРЕЗОВ Рашид**.

Хвыжв Диана. Ауи лыхъазла Май а 9 агвыргъьара йгьи агвакъвпра ладзква гІазщтиуа, айгІайракви алдзгІаракви гІаузыргвалашвахуа, ахІбачвагьи чкІвынырГІагьи йырзацапшу мыш тлапІапІ.

– ХІара АйгІайра Ду амщтахь жвасквшапхьадзара анагІвс адуней хІгІаквлызтынгьи, хІгвы йалахІауа ансисквшагьи агвыргъьахъв хІапылитІ. ХІара хІ-Псадгьыл хІазцІабыргта хІ-Абашта атурых хІхчуштІ, амамыр хІзыгІазхчаз аветеранква рфырра зынгьи йыгьбауа ашваквала, амаршквала, агІахІвраквала йалаз аконцертква акІвшатІ.

– Коронавирус згІва тшанауацІнахуаз агІан йхІызтлапІу аветеранква ашІашІкІгІара йачвыхІхчара ахъазла ауи ацІас пшдза гІвысквшала йныгІжьра атахъхатІ. УахьчІва ауи акция акІвыршара хІъазгІайхыз йгьи аветеранква ъахІыргвыргъьаз разыра гІахІылана цІитІ.

Хвду ззыгІбауа аветеранква! Швпахь хІхъа нахІыркъвитІ йгьи хъамайгьдзарати хъацІарати йгІашвырбаз квырмыш рзыхІчпитІ, – йгІаликІгІатІ хІреспублика а-Хъада **ТЕМРЕЗОВ Рашид**.

КЧР АЖВЛАРА ПАЛАТА АПНЫ

АКЪРАЛЬГІВ ЖВЛАРА ДРЫБАГЪЬИТІ

Асквш 2021 агІан йшынхаз йазынархата КЧР Ажвлара палата апны йакІвшаз алачІвара йалан КЧР а-Хъади а-Правительстви р-Администрация аунашвачпагІв йапхъахауа йзаместитель **СЕМЕНОВ Ахмат**, КЧР АуагІа Айззара (а-Парламент) ауагІахъа политикала, агІвыма штаква рыщтаныкъварала, акоммерция йалам аорганизацияквала йгьи ажвлара хабарргагаквала акомитет апредседатель **ТЕМРЕЗОВ Науруз**, Ажвлара палата йалу.

Семенов Ахмат Ажвлара палата йалу Псеунов Аслан Ауес йпа, Щербина Елена Анатолий йпхІа, Кургинян Гарик Нерсес йпа йгьи Хасанов Ханафий Борис йпа йагІвсыз асквш сентябрь йакІвшаз РФ а-КъралыьгІва Дума адепутатква ралхра адгалра джьгарта йъазынхаз ахъазла РФ а-Президент Путин Владимир йгІарквнайыргаз аразыра сальамшвъаква ритхтІ. Ауи амщтахь йгІачважваз Темрезов Науруз йшгІаликІгІазла, Ажвлара палата йалу йджьауапкІру йгьи змагІны дуу хачІвы рыхъвдаквпІ – акъральгІвчва, ажвлара йгьи авласть агвынгІвуата рацынхара щаквыргылра.

– ХІара акъральыгІва амч зрыбагъьауа акъральгІв жвлара ацзакІыра, авластьи ауагІи рацынхара шакІву гІдыритІ, ауи кьангъашра гъазгІагІгуам, – йхІватІ а-Парламент акомитет аунашвачпагІв.

ЙагІвсыз асквш рынхара анархара хъадаква дрыквгІашІастІ КЧР Ажвлара палата аунашвачпагІв **ЛЯШОВА Елена**. Ауат йрыуапІ РФ а-КъралыьгІва Дума адепутатква ралхра адгалра, коронавирус ашІашІкІгІара абакІра, азгІвадарахчара, арыпхьара, ЖКХ, ахвква, аэкология, саби зщарду атгІачваква даташагьи йырпщылу ауысква.

– Акъральгів жвлара ахачІв хъадаква йрыуапІ архъйара власть йгьи ашыпІа хъаунашвахъцІара органква ргватра ажвлараргІальаматраква йырзынархара, – лхІватІ Ляшова Елена. – Амуниципальна гІаныршараква рпны йаъу ажвлара палатаква йгьи ажвлара советква ажвлара рхъвыхыгІвчва йрыуапІ, ауат акъральгІвчва авласть анхара ражва аларцІарныс рылдыршитІ. ЦІабыргыта, жвлара советквакІ рынхара чвалатшычпарала йадгылитІ. Ауаса ауат йшвапхугьи рылапІ. КЧР-ла МВД, арыпхьарали наукали КЧР а-Министерства, нхарали социальна тшауацІыхрали КЧР а-Министерства «Абаза уагІахъа рахІбачва р-Совет» жвлара организация, «Правовая неотложка» проект йадынхалыз «Апсадгьыл» абаза уагІахъа жвлара организацияква радкІылара, «Седьмой лепесток» проект лызхыз асаби-нькъвадыкъваква ргІальаматраква йырпщылу ауысква авласть органква рпны рыцІа джьгарта йгІащтІырхуа йалагатІ. Ажвлара палата апны акоммерция йалам аорганизацияква а-Президент грантква р-Фонд йаднагалуа анкъвакъвраква йшрылалуашла акьангьашраква ддрадзатІ, ансисквша анкъвакъвраква йрылалуа йрылахІитІ. Асквш 2021 агІан а-Фонд агрантква гІатыргатІ «Культура обращения с отходами» проект лызхыз «Биосфера» организация, «Абашта айсра Ду йаладзыз акытлагІвчва рхъмаштылра Аллея» проект гІазырбаз йызлахьпшуаш, ахъыгІвцыгІвква датшагьи азыркІкІын, «МыВместе» республика оперативна штаб йрыртІ.

– Асквш 2021 ахъа угІалагата сентябрь а 17–19 йакІвшушыз РФ а-КъралыьгІва депутатква ралхра агІан йынхуш ажвлара хъпшылыгІвчва гвыпква адхІкІылуа, ареспублика жвлара штаб йгьи ажвлара хъпшылрала Квта гІанхІыршауа хІалагатІ, – лхІватІ Ляшова Елена. – ХІпалата ахьызла жвлара хъпшылыгІвта 502-джь алхІхтІ йгьи ауат анапІщтІыхра агІан йрыхъвдакву ауыс дырхъйара ахъазла аполитика партияква рреспублика хъвшараква ангІалра рыдхІчпалтІ. Ауат йрыуапІ «Единая Россия», «Справедливая Россия – Патриоты – За правду», «Партия роста», «Гражданская платформа» йгьи «Зеленые» партияква.

АлачІвара апны Ажвлара палата йапшым анархараквала акомиссияква рунашвачпагІвчва гІачважватІ.

– Асквш 2021 май угІалагата НОМ (независимый общественный мониторинг) аэксперт гвып гІаныршара йгьи ауи анхара адгалра хІазынхатІ, – лхІватІ социальна политикала, атгІачва хчарала, аветераныква йрыцкІрала акомиссия аунашвачпагІв Щербина Елена. – Ажвлара палата апны ахабаргагаква ргІащтийыгІвчва алата айчважваракви анйаракви адыгІгалуан. Ауат рпны хІызлачважваз йрыуапІ адемократия уысква рхъвыхрала а-Фонд адиректор Григорьев М. йдоклад «Политическая конкурентность на современных выборах в России», а-КъралыьгІва Дума адепутатква ралхра хабза щата амамкІва йгІадырбара ахъазла йгІадрысабапуа атехнологияква, «Фейки и кибератаки» доклад. Йара ауаса адистационна электронна напІщтІыхрала йазакІу ахабзаквала анйара акІвхІыршатІ.

Уыхварала, ЖКХ-ла, экологияла йгьи аштаква ранырГІалрала акомиссия аунашвачпагІв Барков Евгений йшихІвазла, йагІвсыз асквш агІан алачІварата быжьба акІвдыршатІ, ауат Къарча-Черкес апны амуниципальна автомобиль мгІваква рнадзара йгьи ршварагІварадара, ЖКХ аъачІвагІагІвчва ррыхІазырра, агІвнабзазарта-коммунальна млыкврхІарта адзын-гъын гІамта йшазадгалу, «Дзы цкьа» программа шырхъйахауа датшагьи йырзынархан.

– ХІынхара апны абзазагІвчва, архъйара власть органква йгьи амуниципальна гІаныршараква ргвгІанаграква гІахІпхьадзитІ, – йхІватІ Барков Анатолий. – Ауысква ауатыкв йгІатагІгата хІанрыквчважвара амщтахь хІкьангъашраквала атшазынархараква йрыщтагІайыз хІхІырдырхитІ. Райшата йхІхІвапІта, ауи ауысла уразхушта йгьаъам. ЖКХ анхартаква рпны аъачІвагІагІвчва ррыхІазырра йызнымкІва хІалачважватІ, ауаса ауи ауысла псахра дукІгьи гьнымшатІ. Ажвлара палата амаль амамкІва йырхъйачІву щаквыргылра гьнанауахвуам, йрыуапІ социальна магІны зму атичІвква рыхвквахІара йапшым аорганква ргватра йгІаншауа абаргвыраква йырзынахІырхитІ. ЖКХ анхартаква йырзынарху ашшрала тшгІахІзыназырхаз абзазагІвчва рпроцент 46 зымрыразуа фатар щардала йалу атыдзква йъархьымпшуа акІвпІ, процент 25 – ацхърагІараква рнадзара. Коронавирус ашІашІкІгІара хІгІашІанакІуазтынгьи, ашшраквала архъвыхраква акІвхІыршатІ, хІалачІвараква рагІан аунашвачпара компанияква, агІвнабзазарта инспекция аунашвачпагІвчва гІахІрайгватІ.

Ажвлара палата арахьарат акомиссияква рунашвачпагІвчвагьи гІачважватІ, йагІвсыз асквш апны рыцІа гватра ззалырхыз гІалыркІгІатІ. Ауат йрыуапІ социальна магІны зму атичІвква рыхвквахІара йапшым аорганква ргватра йгІаншауа абаргвыраква йырзынахІырхитІ. ЖКХ анхартаква йырзынарху ашшрала тшгІахІзыназырхаз абзазагІвчва рпроцент 46 зымрыразуа фатар щардала йалу атыдзква йъархьымпшуа акІвпІ, процент 25 – ацхърагІараква рнадзара. Коронавирус ашІашІкІгІара хІгІашІанакІуазтынгьи, ашшраквала архъвыхраква акІвхІыршатІ, хІалачІвараква рагІан аунашвачпара компанияква, агІвнабзазарта инспекция аунашвачпагІвчва гІахІрайгватІ.

Ажвлара палата арахьарат акомиссияква рунашвачпагІвчвагьи гІачважватІ, йагІвсыз асквш апны рыцІа гватра ззалырхыз гІалыркІгІатІ. Ауат йшгІалыкІгІазла, асквш 2021 агІан Къарча-Черкес аполитика бзазара апны ажвлара амагІны йалахІатІ. Акоммерция йалам аорганизацияква ргІальаматраква йырпщылу ауысква авласть органква рпны рыцІа джьгарта йгІащтІырхуа йалагатІ. Ажвлара палата апны акоммерция йалам аорганизацияква а-Президент грантква р-Фонд йаднагалуа анкъвакъвраква йшрылалуашла акьангьашраква ддрадзатІ, ансисквша анкъвакъвраква йрылалуа йрылахІитІ. Асквш 2021 агІан а-Фонд агрантква гІатыргатІ «Культура обращения с отходами» проект лызхыз «Биосфера» организация, «Абашта айсра Ду йаладзыз акытлагІвчва рхъмаштылра Аллея» проект гІазырбаз абаза уагІахъа жвлара организацияква радкІылара, «Седьмой лепесток» проект лызхыз асаби-нькъвадыкъваква ргІальаматраква хчарала «Мой ангел» гвчІагІвра жвлара организация датшагьи.

Коронавирус ашІашІкІгІара ангІаджвыквыл угІалагата КЧР Ажвлара палата йызхъазыкІу апенсионерква, саби зщарду атгІачваква, азгІвадара йапщылата зылшараква ахъарысу цхърагІара драдзарала нхара ду акІвнаршатІ. ЙагІвсыз асквш агІангьи ауи анархарала йынхатІ.

Донецк йгьи Луганск республикаква йгІартыцІыз артыгІвчва йрыцкІралагьи анхараква адырГалитІ. Асабиква рыхъазла чгІвыча, фачІвы, рхъа йрыуапІ адемократия уысква рхъвыхрала а-Фонд адиректор Григорьев М. йдоклад «Политическая конкурентность на современных выборах в России», а-КъралыьгІва Дума адепутатква ралхра хабза щата амамкІва йгІадырбара ахъазла йгІадрысабапуа атехнологияква, «Фейки и кибератаки» доклад. Йара ауаса адистационна электронна напІщтІыхрала йазакІу ахабзаквала анйара акІвхІыршатІ.

Уыхварала, ЖКХ-ла, экологияла йгьи аштаква ранырГІалрала акомиссия аунашвачпагІв Барков Евгений йшихІвазла, йагІвсыз асквш агІан алачІварата быжьба акІвдыршатІ, ауат Къарча-Черкес апны амуниципальна автомобиль мгІваква рнадзара йгьи ршварагІварадара, ЖКХ аъачІвагІагІвчва ррыхІазырра, агІвнабзазарта-коммунальна млыкврхІарта адзын-гъын гІамта йшазадгалу, «Дзы цкьа» программа шырхъйахауа датшагьи йырзынархан.

– ХІынхара апны абзазагІвчва, архъйара власть органква йгьи амуниципальна гІаныршараква ргвгІанаграква гІахІпхьадзитІ, – йхІватІ Барков Анатолий. – Ауысква ауатыкв йгІатагІгата хІанрыквчважвара амщтахь хІкьангъашраквала атшазынархараква йрыщтагІайыз хІхІырдырхитІ. Райшата йхІхІвапІта, ауи ауысла уразхушта йгьаъам. ЖКХ анхартаква рпны аъачІвагІагІвчва ррыхІазырра йызнымкІва хІалачважватІ, ауаса ауи ауысла псахра дукІгьи гьнымшатІ. Ажвлара палата амаль амамкІва

ЛЯШОВА Елена йгьи ЧКВТІУ Альберт

йырхъйачІву щаквыргылра гьнанауахвуам, йрыуапІ социальна магІны зму атичІвква рыхвквахІара йапшым аорганква ргватра йгІаншауа абаргвыраква йырзынахІырхитІ. ЖКХ анхартаква йырзынарху ашшрала тшгІахІзыназырхаз абзазагІвчва рпроцент 46 зымрыразуа фатар щардала йалу атыдзква йъархьымпшуа акІвпІ, процент 25 – ацхърагІараква рнадзара. Коронавирус ашІашІкІгІара хІгІашІанакІуазтынгьи, ашшраквала архъвыхраква акІвхІыршатІ, хІалачІвараква рагІан аунашвачпара компанияква, агІвнабзазарта инспекция аунашвачпагІвчва гІахІрайгватІ.

Ажвлара палата арахьарат акомиссияква рунашвачпагІвчвагьи гІачважватІ, йагІвсыз асквш апны рыцІа гватра ззалырхыз гІалыркІгІатІ. Ауат

КЪВНАКЪРА

АМАРШАЛ ЗФЫРРА ХВДУ АКВИЦІАЗ ХІХАКВЛАГІВ

Ногай давысы
Голос ногайцев
КЧР Парламентининъ эм Правительствосынынъ газетасы
Газета Парламента и Правительства КЧР

Айгіайра а-Мш анхіыртлапіауа агіан хіхагіагв йгіагвыквсыз агъа даларыхъвашара ахъазла зхъа щтіазціаз гіахігвалашвахырныс хіыуа дасугьи йхіборчпі. Афронт апны хъаціара гіадырбауа йайсыті хіхаквлагівчвагьи.

Ауат дрыуапі Эркенюрт кыт йауаз, Сталинград гіазхчаз **МИЖЕВ Азамат Ажимагомет йпа**. Ауи йціыхъвахауата асквш 1985 июль агіан сйынйарныс сылшаті. Минераловодскі район, Канглы кыт йбзазауа анагівайква срыцта аэтнография рхъвыхраква анаківхіыршуз Волгоград дгіатыціын дгіайті хіхаквлагівгьи. Мижев Азамат йгіайыквчважвауата сызпхьаз «От Волги до Эльбы» книга, «Волгоградская правда» датшагьи агазетква йгіарнылыз агівыра щарда азыгіальаматра ду рзызбаті. Ауаса ауи йара сйачважвата рыціагьи щарда ссырдырра стахъхаті.

Мижев Азамат асквш 1924, мартІ а 8 Ураковскі кыт дйытІ. Йахща Меску йгьи йаща Чугіайыб дрыцгіадзынгылуан. Йцри кыт апны пщкласскі дгіарылган, йгіанхаз ацысквша Хъвжвы район, Эрсакон кыт апны йнайырдзахті. Апхьарта дангіалга аколхоз дынхатІ, ауи амщтахь дпочтальонын. Йджьгарыз ачківын йгіайыхъвдаквырціаз акомсомол организация йалан Мамбетов Абакай, Абишева Фатіима, арыпхьагівчва Сипко, Недбайло, Спивак датшагьи.

Асквш 1943 февраль агіан Мижев Азамат афронт дызшыртті, й-32-хуз атшыгівчва рдивизия й-65-хауа аполк далашватІ, ауи Доватор Лев унашва зхъицІауа й-2-хауа атшыгівчва ркорпус й-10-хауа полкта йанырчпах, Мижев Азамат йазалхыз атшыбжьараква дгіарылган, аполк дакомсоргхатІ.

ХІхаквлагів йайсра мгіва йгіалху гіаншаракваКІ шврыхасыргівазара стахъыпІ. Мижев Азамат йфырра йашахіатыз айсыгів Добрушин йгівытІ: «Йхпахауа агвардия кавалерийскі корпус сакомиссарта Мижев Азамат йызнымківа сйынйатІ, зынгьи йгіайквнадыргаз аорден йыстхтІ». Ауи Сталинград йгьи Курск айбащраква дрылан, хъаціара, чхіара злу, зкърар дуу айсгівыта йыхьыз дйырхівун. ЙалкІгіата, ауи ачківын Смоленск айбащраква рагіан дсгвынскІылтІ. Анамыцаква Варшавскіа шоссела щтахьла йтхъун. Й-65-хуз аполк ауат рымгіва пыркъыта йаладрыхъвашарныс унашва гіарадзатІ. Зкъаруква рыціа йайхіаз анамыцаква Григорьево кыт апны тшдрыбагъьатІ. ХІайсыгівчва ауи акыт уахъынлата йталырныс йщаквдыргылтІ. Акыт йанаргванха ртшква аківар йгіатаржьын, анамыцаква тшъандыргіалыз йталтІ. Згвы мгівуз анамыцаква ауи аъара ласы йыргвыквсын, йгіарпшагылырныс йгьахадмырдзатІ. ХІайсыгівчва лдзгіарадъа Григорьево кыт гіадырхвитхтІ, намыца солдатта швкІыгівпхьадзара хъырщгіатІ йгьи шсыта йгіаркІытІ, техника щардагьи гіарахвтІ. Азамат айбащра аквта далагыла йшвапхала акомсомолецква йыргвышхвауа йымгівайсуан».

– Анамыцаква кытипхьадза рпны тшырдзумца Березина дзыгівла йтхъун, Смоленск область, Монастырщина кыт апны тшдрыбагъьатІ. Ауат гіакІвхіыршата йтахіща атахъын. ЙатаркІвах айсыгівчва сыргвышхвауата тшырзынасырхатІ. Азамат аполк абаракъ йымазларныс йыхъвдаквсціатІ. Абар хіартиллерия хысуа йалагатІ. Агвыквсра джвыквхіцІарныс йшазаману хізырдыруа акІкІараква хъаржьылтІ. Аполк йыузыгіашІамкІхуашта къарута йрымула Монастырщина кыт тшанзырГіалыз анамыцаква хІыргвыквстІ, акыт хІкІытІ, йтхъуз анамыцаква хъхІщгіауа хІрыщталтІ, – йгіайгвалашвахуан ауи.

Белоруссия тланыкъвала йымгівайсуата Мижев Азамат дызлаз архъв Смоленскі область йалсуан. Ауаъагьи Путятино, Маслово кытква гіадырхвитхтІ. Ауат айбащраква рпны Азамат хъаціарата йгіайырбаз ахъазла «Орден Отечественной войны» гіайквнадыргатІ.

«Айбащраква Западный Буг йакІвшун» – йырнын агазетква. Ауи агіанГьи Азамат айсыгівчва гвыпкІ йыцта акорпус аунашвачпагівчва цхърагіара ду рзадигалтІ. Буг дзыгів йхъыз ацхіала йтхъуз афашисткВа атшква йрыквчІва йыргвыквххын, йщтіарціатІ, ухъыста адзыгівтшп ркІытІ. ЙзакІымкІва анамыца танкІква гіашІаркІытІ. Азамат жвиз йнадзуз йынбжьагівчва йрыуата хвгівы ракІвпІ йгіанхаз.

Датша зны Азамат йгьи акапитан Соколов унашва зхъырціуз агвып Минск-Мозавичи шоссе апны анамыцаква гіакІвдыршан, йаладрыхъвашатІ. Ауи амщтахь Польша йталтІ. Михалув кыт йакІвшаз айбащра хіатла апны хъамайгьдзара гіазырбауата йайсыз Азамат «Орден Славы» йгьи «Орден Грюнвальда» гіайквнадыргатІ.

Сталинград ахъазла айбащра хіатлаква рпны пшыхвыгів ъазата тшгіазырбаз Азамат й-62-хауа армия аунашвачпагів, Совет Союз амаршал Чуйков Василий Иван йпа согіата йгіайыйтыз асурат ащтахьла йаницІатІ: «Любимому Азамату, отважному разведчику в знак уважения».

Мижев Азамат Айгіайра Берлин апны дапылтІ. Ауи йгвтшпы артшхъвагаква йгіакІартшуа йцри кыт дгіахъынхІвыхтІ. Хвырта щарда змаз айсыгів йызнымківа ачымазагівтара дыціашватІ. Ауи йызгівадара рыціа йагъьхара ахъазла йбзазарта псахра атахъыта айъазагівчва йгіайархІвтІ. Апхъапхъа Ставрополь край, Туркменскі районда дайтыпатІ, уацІыхъван – Махачкалала. Асквш 1952 агіан ауи Дагъстан къральыгіва педагогика институт историяла йгьи филологияла афакультет дгіалгахтІ. Рыціа кІьасата айсра сквшква рагіан йгіайхчаз Сталинград (Волгоград) нхара дцатІ. Ауаъа Дзержинск райком апны инструкторта, уацІыхъван «Кооперстройторг» аунашвачпагів дизаместиельта дынхатІ. Ауи апарторганизациягьи дасекретарьта далырхтІ.

Мижев Азамати сари хіайчважвара агіан Западный Буг дзыгів йаныр амщтахь аштаб аунашвачпагів Игнатьев «Совет Союз а-Фыр» хьыз шиквнагу шгіайайхІвыз гіайгвалашвахтІ. Ауаса айсра агіан афыр артшхъвага йыртырныс йаназынамдзуз щардан. Ауи йаквшахіату ашвъа азыпшгіара джвыквціахра атахъыта йспхьадзитІ.

Азамат Ажимагомет йпа уйачважвартныс швабыжта йджьащахъван. Ауи анагівай уагіахъа хІтурых, хІкультура ціолата йдыруан, йагівсыз асквшышв асквш 30–40-ква рагіан йцри кыт йтшуз, йапхъахуз аколхозква шгіаншуз, арыпхьагівчва бзиква, ауагіа нхагівчва дрыквважвауата гіагвалашвахра щарда йыман. Ауи бзита йдыруан, йразведчикхаз Мижева Крымхани йари шацхъвмарлуз, апартизанква йрылата йайсуаз ауи лаба Баубек рхабарквагьи гіасайхІвтІ.

Азамат Ажимагомет йпа йызгівадара дъахьпшуаз Дербент йтыціыз апионерква йызнымківа дырбарныс Волгоград йызцатІ. Агород-фыр апны ауи дйысасын Къарча-Черкес область акомсомол комитет йынхуз Матакаев Азамат. Ауи апшта, Абашта айсра Ду йгіалсыз, ауи амщтахьгьи амамыр бзазара джьгарта йалаз Мижев Азамат ауагіа дгьырхъаштылуам. Ауи йхаквлагівчва рхъа йыладута дгіаргвалашвахитІ.

КЕРЕЙТОВ Рамазан,
асквш 2015.

ЗЫНГЬИ ЙНЫМШАХЫРГІАТІ

Асквш 2008 агіан санду хІуагіахъа антырга йшбзазаз дгіаквсырчважварныс ахъазла щарда слыхІватІ. «Рыцхіагіарати баргвырати хІыла йыціСыз гіасгвалашвахырныс гьстахъым» лхІвумца тшсчвахъналыргун. Ауаса ауи зны йсылшатІ йгьи лгіачважвара зынсціаз амагнитофон кассета согіа тлапіата йсзыгіанхатІ. Ауи санду дхІылахмищтара гівысквша анахъыціІ ахв рыціагьи йалахІатІ, лгіагвалашвахраква знылыз агазет напаквагьи агівыраква злалу хІарифипхьадза гіархчатІ.

Санду **АЙБАЗОВА (Лайпанова) Сапият** асквш хІатлаква рлахъвгіахъасрипхьадза лдырхуан.

– ЙгіашаркІкІауата хІышв йгіастІ айсра фаша зшвыз ауагіаква йгьи ласыта тшадыгіГалырныс унашва гіахІзырчпатІ. Хіаба йнапІква шІархІватІ. ХІангьи гвжважвагівала йгіалнапІыціашвуз азылкІкІуа далагатІ. Дзнын, амбар шабгаз нартыхвла йырчвын. ХІан машаквкІ йташвуз нартыхв талпсатІ, машаквкІгьи – шыла… – йгіалгвалашвахуан санду.

Новый Карачай абзазагівчва Лайпановргіа Сеит йгьи Эгиз агіГівысабичва рыман – цгівыпхІчви гівпачви. РпхІахІба дшІадзата унагівара даларжьтІ, ауаса ауи дызццаз акъарчаква ртгара апхъала дырщын, щтадъа дыдзта гіарархІвтІ. АпхІвыс шІагьи пщгівысабичва лымата, айціБадза дсабипшката Карагандала йтыргатІ.

– Бара базхъвыц, ауи апш тгіачва ду хІан йазылкІкІыз щарда йрызхъарызмищтІ?! ХІаба дзараквакІла йщын йгьи йашІихХтІ. ХІан ауи ауаціаква азылкІкІгівацатІ акІвын амашинаква хІрыквдырчІвауа йалагатІ. Черкесск хІырган, ауагіа гіазыркІкІындзыкІьа хІаздырпшытІ. Ауи азаман ауаціа хІан ажьы лжвытІ. Зъара хІымгівайсыз гьсыздырхуам, йалныс ауыпІ гівымчыбыжь – хымчыбыжькІ. Ауат руаціа хІвагон йтачІваз зымгіва жьыла йхІырчатІ. Къазахстан хІаннадза йзынхушыз зымгіва аколхозква хІырхъаршатІ. Зпа дпсыз хІан лан Тоторкулова Кытайгьи хІара дхІыцбзазун. Авагонква хІангіартырщтІ атаца сквш 110 йыртаз ландугьи хІпны дгіалдтІ. ХІтгіачва «Политотдел» колхоз хІрыларціатІ. Рыціа кІьасата «Юлгюлю» колхозла хІайтыпахтІ.

Агъны хьтадзан, шІуна тыдзхвыцкІ хІыціаржьтІ. ШыхІвла мца тахІціІун. ЙхІыцнахІахвыз ашыли анартыхви ласдза хІрылгатІ. Насып хІыман, афачыгів сандрыйа гіацІазгахуаш ъарымамыз йгіалціІла архъаква йгіарыквхан, хІаба йхъа дшачвшвузымцагьи, гвы йчпунта уахъынлата асандрыйа гіацІижгіауа йхІызгіайгуан, ауи акІвын йхІфуз. УыжвгІандзарагьи сыла йыціарКівапІ хІахщахІба Марзийат йылдзахыта йылшвыз аъахвтан пшдза. Ауи аколхоз абухгалтер йанылба йыллрыхвгіарныс дгіалыхІватІ. ХІахща щарда дымхъвыцуата лъахвтан шыла путкІла йгіалпсахтІ. Ауи апшымца, хырчів сйакъ, шыла путкІ рыхъазла хІыкІаскВа, хІтлападква, хІціушвуква рыхІтуан, – лгіагвалашвахраква сыцагівылшауа йылхІвахуан санду.

Сеит йтгіачва ауаса агъны ыціыргатІ, агіапын ангіатал раба акыт рырахв йхчарныс дтыціІ. Ауи нхашата хшы, ахшлыціІ пкъыгіваква, гвадз гіайыртуан. АпхІчвагьи сандрыйа дырхарджьырныс архъа йыквылтІ. Агіапын йаквшвауата ауыла йтыргатІ абалкъарквагьи, ауат рпхІвысква анапІлачпара пкъыгіваква швабыжта йрызъазан. Ан ауат драбадырын, мчыбжьигіадзапхьадза ласа гіарыквылхуамца дадынхалуан.

– ХІан жвамшкІла йгіалахвуаз аласа хвкилограммкІ адынхалра 7–8 мшыла йалхІыргун. Анхарта амщтахь хІангіадгылхрыз аласа хІкІвкІвуан, акъарчаква рцри шта йгіахъынхІвыхырныс хысквша амахта Эльтаркъач йауаз Айбазов СальыхІ йхІхыхун. Ауи ахъазла фачІвы гіахІыртуан. Заманкі анца аколхоз апны фачыгів гіахІыртуа йцатІ, ауи хІтйыхуанта хІыззыбжаз хІхвгіун.

Рыцхіагіарата, лдзгіарата, швхІакІварата адепортация йырзгіанахъвыцлакІгьи, атгіачва ауи аъара йаларпанта, абаргвыраква зымгіва йгіарылсуан. Сеит дйыбан, дансабийыз йгіашІарышвта анхара дгіаціагылтІ, йгіариквагьи ауи йазибжьатІ. Ауи лшара анйау Карагандала йтыргаз йпхІахІбагьи дгіайыдикІылхтІ.

– АлахІ хІгіайхчан, ауат асквш хІатлаква руаціа лдзгіара щарда хІгьалампштІ. ХІахща йпшказ лпхІайціІба Караганда дшаъаз дылчвпсытІ акІвымкІва. Анашхыйагіва йгіалціта хІахща лыхш анылчвыдз, асаби амла дылчвагатІ, – хІатлата лпсып талгауа йылхІвахуан санду.

АгІвычІвгІвыс дзымщцауа гьаъам. Азаман мгівайсуан, акъарчакВагьи Квта Азия йгьи Къазахстан рпны абзазара тшадрыщцатІ. Сеит йпачва Алим йгьи СальыхІ гіацІасын, ахІбачва йрыцта йынхауа йалагатІ. ЙыпхІчва архъа апны дара бригадакІ йнадзун. Эгиз лан длыцта ахарчпара тшарттІ. ТІыхІацара йазынадзаз йгівыджьхуз рпхІа Марзийат днардастІ, ауи лымщтахь мачІмачІымца рсабиква зымгівагьи унагівара йаларжьтІ. Лайпановргіа йхыгівхуз рпхІа Сапият лылахь дгіанылтІ, асквш 1957 агіан ауат ауи акыт йгіайхтІ.

Сеит йтгіачва йгьи йхъапщыла лан Кытай йыцта Новый Карачай йгіахъынхІвыхтІ. Кытай хысквша дбзазахын, сквшы 126 дыртата адуней лхІваджьхтІ. ЗаманкІ анахъыцІ Сеит йылаква йрыгхауа йалагатІ, уадыргівана закІгьи йымбахуа дцатІ. Ауаса 17 сквша йган, асквш 1983 агіан сквш 103 дыртата дпсыхтІ. Эгиз лхъапщыла йымщтахь пщысквша гіанылцІыхтІ.

Ауат йгіарыквчважвауа анызгівыхуаз санду сквш 82 дыртан, ауаса лаща йшихІвузла, дызтаз рыціа йщардан. Ауи лан, лаба, лхъапщыла, лахщчва Захират, Марзийат, Назифат, ращайціба Алим йціыхъвахауа рымгіва йналдастІ. ЛдзгІарипхьадзагьи хІатлата дгіалстІ.

– Сара щарда ціуата адуней сыквпІ, апсра сгьачвшвум. Ауи анынШуш сазпшитІ, йстахъыпІ бзи йызбуз сцриква ласылас срызцахырныс, – лхІвун санду азгіваква анлайгіайуаз агіан.

ХІуагіахъа гіазлысыз арыцхІагіа апш зынгьи йнымшахырныс Анчва сйыхІвитІ.

ХУБИЕВА Фатіима,
«Къарачай» газет ажурналист.

Узэкъуэтмэ — ульэщщ!
Черкес хэку
Черкесия
1924 гъэм жэпуэлъэм (октябрым) и 12 льэшэу къыдэкІ
КъЧР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ я газет
Газета Парламента и Правительства КЧР
№№ 10-11 (12847-12848) 2014 гъэ, мазаем (февралым) и 6, мафэ
Распространяется по подписке

«АМАКЪЫМКВА ЙАНАКІВЫЗЛАКІГЬИ СГВЫ ЙТАПІ»

Акультура, амузыка, азъазара йрылу ауагіаква йрыуата зыршІыйари здырракви йрылазырхІарныс лшара зму гьмачІгІвым. ХІара йыгІбитІ ашоу-бизнес апны анархара шІыцква, йапшым амузыка жанрква шгіаншауа, чкІвынЫргіа йашІамсуата ашІыцраква йшырзыпшгіауа.

Уахьчіва сгіазквважвуш **ДЖЬАМБАКЬ Ислъам Аслан йпа** ауыжвгіанчІви музыкантква дрыуапІ. Алибердыкъва кыт йауу ачківын азгіашыкърала йырчву дартистпІ. Ауи амузыка бзибара азйымата йгіанйыршаз аэстрада йгьи ачеркес уагіахъа ашваква ауагіа бзи йырбатІ. АршІыйагів ашва шІыцква ргіанышара къару щарда адицІитІ.

Ислъам асквш 1990, октябрь а 31 дйытІ. Алибердыкъва квтанай апхьарта й-9-хауа акласс дгіалган, Черкесск йанырГіалу Лагъь-КІавкІаз къральыгіва академия аколледж дыціалтІ, «Правоведение и управление» ъачІвагіа дапхьатІ. Аколледж дангіалга ар къвырлыькъвхара дцатІ, ауи Астрахань область, Ахтубинск город йанырГіалу Чкалов Валерий йыхьыз зхъу айсра-хІауа квта апны йакІвшатІ.

Ислъам йаба Аслан сквшщарда ахабзахчара йайтті – Зеленчук район апрокуратура щтанкъвцагівыта, Россия МВД а-«ХІабаз» хъвшара рпны дынхатІ, къвырлыькъв зымхахуа дкапитанпІ. АунагІва атшгіва йахчагів ціабыргыз йан Мадина лпа йгіаджвыквціараква йрыцылкІуан. Гвасрапі, ауи йагіамківа адуней лхІваджьтІ…

Анамыца гівгівы бергьльы Фейхтвангер Лион йшихІвуз апшта «талантКІ зму агівычІвгівыс зымгівагьи талант азйымапІ». Ауи йрапшкву дрыуапІ Ислъамгьи. Ауи дансабийыз угіалагата йапхъахьыла заджвгьи йапшым дыршІыйагівхушта йзырхІвун. АчкІвын йаба йахща Льана «Адиюх» ансамбль дгіахІвуан, рпны запыт йгіайлун йбергьльу артист Нахушев Черим, акомпозитор Дауыр Аслан датшагьи щардагівы. Ауат агвыргъьахъв хъвлапынква Ислъам йгвы апны аршІыйара гіадыршІыхатІ.

Джьамбакь Ислъам апхьарта йакІвшуз акультура нхараква зымгіва йрыцикІуан, КВН йгіахъвмаруа дрылан. ЗаманкІ ачківын йаба йъачІвагіа дхънахуан, юристта дапхьарныс ймурадын. Ауаса абзазара дасугьи йылахь агвыннаргівитІ.

Ислъам ар къвырлыькъвхара дангіахъынхІвых амузыка тшадикІылтІ, агитара йгіатищтуата йапхъахауа ашва алайціатІ. Ауи йкъару шабгу аршІыйара йазынайырхарныс йаквикІтІ. Йани йаби ауи йгьипшІамстІ, «уъаныЗлакІгьи, уыста уыздкІылазлакІгьи уахІбачва рыхв наумыркъвын. УыскІ ахъа гіаукІыма – угіатымхъан, анхара уачвыгіамщан, уымхъвыцуата щаквыргылракІгьи гіауымгын»-хІва акІвпІ аба йпа дшийылабжьауа. ГвынгІвырапІ,

ауат абжьагажваква ачкІвын ргвышхвагата йшизалуа. ЙшихІвауала, йаба швапха гіайхъихитІ.

Асквш 2013 агіан Джьамбакь Ислъам ауагіахъа ъамапсымаква рбжьы ацІата «Любовь – одержимость» зхьицІаз ашва аницІатІ. Ауи зынла ауагіа йрылалтІ, радиуала йгіартуа йалагатІ. «Наши с тобой года», «В городе гаснут огни» ашваква рымщтахь Джьамбакь Ислъам Лагъь КІавкІазла дбергьыльхатІ.

Амузыкант йашваква ражваквагьи рмакъымквагьи йара йалайціахитІ. АпшыгІвчва щарда ціуата бзи йырбаз адагъстан артист Каримов Ренат йхІвауа «Вспоминай» ашва, Магомедкеримова Рейсана лрепертуар йалу «Джигит», Къабард-Балкъар йауу Каздохов МухІамад черкес бызшвала йхІвауа «Сыкъэбгъэнай» ашваква згівыз Джьамбакь Ислъам йакІвпІ.

ХІхаквлагів ар къвырлыькъвхара даъата гитара дасуа тшибжьатІ. ЙшихІвауала, ашва алайціауата амакъым анагвынйыргівуа гвтынчра, разыра гіайылалитІ. Амузыкант йыхъазла йхъаду – ашва злалгуш анота гіаура акІвпІ. Ислъам анотаква гьидырам, йшйагіауала амакъымква гіайхъвыцитІ.

– Сара сыхъазла амузыка гвщтІыхра гіасылазціауа ъамапсымапІ. Агитара гіасахвитІта амакъым йаквшвауа ажваква дара-дара йсызгіайитІ. Амузыки ажвакви тшанадыркІылра ашвахитІ. Сара йшспхьадзауала, акультура ауагіахъаква адызкІылуа «ъамапсымапІ», – йхІвитІ амузыкант.

ХІышта йауу артист шІа акультура ахъыкв дазынадзарныс, йыршІыйара мгіва ауыразларныс йзыхІтахъпІ.

ЛЕХОВ Тимур,
«Черкес хэку» газет ажурналист.

АКНИГА ШЫЦКВА

АФЫРКВА РТУРЫХ ГІАЛРЫБЕРГЬЫЛЬТІ

Арат амшква Черкесск город апны **НАЙМАНОВА Светлана Кълычгьари йпхІа** хвысквша йадылгалыз «И пусть поколения знают…» книга апрезентация акІвшатІ. Ауи акнига НагІвай район игьи ХІабаз район йаланакІуа Къзылюрт кыт йауата Абашта айсра Ду апны йайсыз йырзынархапІ. Сквшщарда акнига ахъвква зрыхІазыруаз Светлана афырква рхабар гІаурала йлырхъйуз архъвыхра нхараква рагІан хІреспублика абзазагІвчвагьи швабыжта йылцхърагІатІ.

Айззара йалан ауагІахъа уысквала, ажвлара коммуникацияквала йгьи печатьла КЧР аминистр **КУМУКОВ Альберт**, КЧР АуагІа Айззара(а-Парламент) адепутат, «За заслуги перед КЧР» орден акавалер **МИХАЙЛОВИЧ Муратхан**, НагІвай муниципальна район администрация аунашвахъцІагІв **ХАПИШТОВ Мурат**, «Ногай давысы» газет аредактор хъада **АТУОВА Алтынай**, НагІвай район апхІвысква рсовет апредседатель **БАИСОВА Маёк**, агуманитар рхъвыхраквала Къарча-Черкес институт анаука анхагІв ахІба, афилология наукаква ркандидат, Россия ажурналистква КЧР-ла радкІылара йгьи «Ногай Эл» жвлара адкІылара йалу, анаука рхъвыхыгІв **КАПЛАНОВА Аминат**, абиблиотека анхагІвчва гвып, ареспублика хабарргагаква рынхагІвчва йгьи КЧР абзазагІвчва.

Апхъажва зыртыз ауагІахъа уысквала, ажвлара коммуникацияквала йгьи печатьла КЧР аминистр Кумуков Альберт Абашта айсра Ду агІан хъацІара гІазырбаз айсыгІвчва йырзынархата йгІацІцІыз акнига шІыц дшазыразу йгьи чкІвынырГІа рыхъазла ауи йапшу акнигаква магІын ду шрыму йхІватІ. Ауи йшгІаликІгІазла, ахІбачва рхъмаштылра ъадзабзу, ауагІахъа йгьи хІкъраль ртурыхква зымрыдзуа йгьи йгІазрыбергьылъуа Светлана Кълычгьари йпхІа йлапшу ахІбачва ъадзахІыму хІкъраль тшауацІнахуаштІ йгьи насыпла йырчвызлуштІ.

– Светлана йылгІапсарата ауи акнига йапщылу сацкІыс йыздыруа дгьаъамзапІ. Хвысквша руацІа ауи ахабарква, агІвыраква, асуратква дъанызлакІгьи йлыцынкъвылгун. Акнига анГІацІцІуаз рыцІа йбагъъаз ахъкъъа гІалылхтІ. Светлана йшылхІвазла, айсра апны зхъа щтІазцІаз, амамыр хІызгІазгыз, йтынчу азаман хІтазыргылыз хІфырква рыхъазла акнига рыцІа йбзийу хъкъъа азгІалсымхкІва сгвы гьымчІвушызтІ, – лхІватІ лахща ФатІима.

Амамыри ахвитнагІари йырзабакІуаз хІфырква рхъмаштылра атурых йгІалажьра шатахъу, йгІадзынгылуа абанпара рпатриот бжьара магІын ду шаму айззара апны йаквчважватІ.

Апрезентация йадахІвуата АйгІайра Ду йахъыцІуа асквш 77 йазынархата «Подвиг великий и вечный» книга гІарбарагьи адыргалтІ.

ЧВЗЫКІЬА Инна.

АЪАЧІВАГІАГІВ ЙКЪАНГЬАШРА

УАХЬЧІВА ЙУЧПУШ УАЧІВЫ ЙАЗЫУЫМГАН

Апхьадзараква йшгІадырбауала, адуней йыкву рпроцент 20 «уадырГІвана йсчпахпІ» рхІвата йдырхъйара атахъу ауыс датша мшкІы йазыргарныс рыцІа йгІалырхитІ. АъачІвагІагІвчва йшырпхьадзауала, ауыс ргвы анадкІылам, ауи рзымырхъйушта йаншвауа агІан акІвпІ йырпыру ахачІвы дырхъйарныс йанымгвжважвауа. Ари ахІаль йаквыргІапста архъвыхыгІвчва абзазара йгІаларжьтІ «прокрастинация» ажвагьи. Карлтон (Аттава) университет апрофессор, апсихолог Тимоти Пичил ауыс атызрыпарныс зхІальу дрыдынхалуата ауагІа рлактаквала йшапшым апшта, рхІалькъвалагьи йшаквымшвауа гІаликІгІитІ. АзджьакІ ахачІвква (йыргвапхарыгьи йрымгвапхарыгьи) ласыта йдырхъйарныс рыцІа йгІалырхитІ. Ауыс архъйара йазымгвжважвауа ауи рчпанадзыкІьа заман бзидздза агІвситІ, уадыргІвана абаргвыраква йрынйахитІ.

– Йапшым апроектква, апрограммаква йрыланакІуа ахачІвква анхІырхъйауа рыцІа йхІымгвапхауа ауысква ацІыхъвала йазыгІгарныс ашвхІаусыгІваква хІырзыпшгІитІ. «Датша мшкІы йхІырхъйахпІ» хІхІвауамца хІгвы зызгІамиуа ауысква йъадзауа йатхІрыпитІ, – йхІвитІ апрофессор Тимоти Пичил.

Телебара, Интернет аныъамызгьи щардагІвы йрымгвапхуз, йызчвыгІащуз ауыс атдрыпун. СквшышвкІла утхъахта агрек философква ауи аъаща «эффект акразия»-хІва йапхьун. Akrasia – унашвачпара шаъам гІаныцІитІ. Апхъазаман агІангьи ауысква датша мшкІы йазыргара ахъазла йгІархъвыцуаз ашвхІаусыгІваква йгІарылцІла «рхъа унашва азырчпахырныс гьрылшум» рзырхІвун. ХІзаман апынгьи аъаща дукІ тшгьампсахтІ. ДзачІвызлакІгьи йхІыхъвдакву ахачІвква зымгІва хІырхъйата хІпынква хІцахырныс бзи йыгІбитІ. Ауаса, ауыс мшквакІла йъатхІрыпаз ахъазла хІхъа хІаназыгъьхуагьи гІаншитІ, ауаса йъахІчпаз хІайгІваджьхитІ.

Уахьчіва йхІзычпуш ауыс уачІвы, уачІващта хІхІваумца йатхІрыпаларквын, ауи амагІны рыцІа-рыцІа йыдзитІ. Ари ахІаль злахІызарархауа щардагІвы йыгьгІахІгвынгІвуам. Ажва ахъазла, хІызгІвадара хІырхъвыхырныс айъазагІв хІанйызцуш амшгьи атхІрыпарныс бзи йыгІбитІ. Ауи хІымчпара ахъазла ашвхІаусыгІваква гІахІхъвыцитІ, айъазагІв йцхърагІара йащтагІайуа амчыбыжь, амыз агІан датша мшыкІ азалхІхитІ. Ауасамца, хІызгІвадара хІазымхъвыцуата асквшква агІвситІ.

МагІны ззыгІбауа уыскІ, анйаракІ уыжвжвы йакІвхІмыршауата, рыцІа йгІахІдахІвуашта йызквхІырпшуа амш йазыгІгара анатахъхауа аъащагьи хІташвитІ. Ауи агІан ауыс зкву багъьата йгІахІгвынгІвуата амальква гІахІрысабапитІ, хІгІащауата, хІкъарусызта гьакІвым ахачІвква затхІрыпауа.

«Прокрастинация» тшъагІаунарбауа аъащаква гьапшым: кофе гІауыршырныс уагІщата ауи ануыжвуа азаман анатурыпауа, аунагІва алуыргарныс уанымгвжважвауа, ауатра апны йгІанхаз ауыс уадыргІвана йсчпахпІ анухІвара, анхарта апны ансимшгьи «прокрастинаторта» тшгІахІырбитІ ухІва ауаштІ.

Ари ахІаль ангІауцхърагІауа ацкІыс йануызархауа рыцІа йщардапІ. ДзачІвызлакІгьи хІкъаруква йрызхъахІцІата, хІдырраква хІрыквгвышхвауа, хІымгІащауа, закІгьи хІачвымшвауа хІынхарыквын, азаман хІгІахьымшвауата апхъала хІчІвырхъуштІ.

КЪЛЫЧ Руслан.

МАЙ А 12 – АДУНЕЙЛА АМЕДАХЩАКВА ЙРЫМШПІ

АЗГІВАДАРАХЧАРА ЙАЗГЫЛУ КВЫРМЫШ РКВНАГАПІ

ПАРИ Римма

КЪАРДАН Патима

Заманта йагІвслакІгьи азгІвадарахчара йапщылу анхагІвчва ргвапара, ргвыцкьара, ръачІвагІадырра агІвычІвгІвыс йбзазара йахъв ъхадапІ, ажвлара рпны хвду амапІ. Асаби мгва данташвара йгІашІарышвта зныбыжьла йнаскІьаз атажв-лыгажвква рпныдза цхърагІагІв дута йхІзалуа, мачІкІ хІаъаща тшанапсахра тшыззынахІырхауа, АлахІ йымщтахьла гвырбзигата йхІыму, ахалат шкІвокІваква нкъвызгауа, квырмыш ду зквнагауа амедицина анхагІвчва ракІвпІ.

УахьчІва адунейла амедахщаква ры-Мш андыртлапІауа рыхьыз схІвара стахъыпІ Красна Восток кыт йтагылу ачымазагІвтара анхагІвчва, анхара аветеранква рыуа зджьакІы рыхьызква.

ГІвыкІ йныбыжь медахщата йынхаз, ужвы тшпсщара йчІву, «Анхара аветеран» хьзы йанкъвгагІву **ПАРИ (КІьыча) Римма ХІакІьача йпхІа** мачІсачІпІ акыт абзазагІвчва зунагІва днамшылыз, медицина цхърагІара злымрайдзаз, аразыра ажваква лзынадырхауа дгІазымдасхыз. ЛъачІвагІа дазъазата, дгвапата, лажва хвышхвата акІвпІ зымгІвагьи дшырдыруа, лунашва шырхІвауа.

Акыт абзазагІвчва рпны лпІатІу дупІ асквш 1998 йгІашІарышвта акыт чымазагІвтара фельдшерта йынхауа **КЪАРДАН (Чомаева) Патима МухІамил йпхІа**.

Патима Эльтаркъач кыт дйытІ, къарча унагІва дгІадзынгылтІ. Акыт апхьарта йагІбахауа акласс дангІалга, асквш 1979 агІан Черкесск йтагылу медучилища дыцІалтІ.

– Амедицина училища сыцІалырныс лшарата йызчпаз турых чкІвынкІ апщылапІ, – лхІвитІ Патима. – Санду Разйат дчмазагІв запытын, лпсып лзымхъауа, аныкъвара лчвхІатлата акІвын дшаъаз. Ауи «Цхърагіара ласы» йаквІвата йлызгІайуаз амедахщаква гвапата, ражваква тІатІата йшгІалачважвуз, лпсы гІадымрыхІауата гвры шлыларцІуз сырхъвыхуан. Ауат рцхърагІара ачымазагІв дшазыбжаз гІасгвынгІвуанта, саргьи ауат рапшта медицина ъачІвагІа сапхьуштІ, ачымазагІвква цхърагІара рзыгІансыршуштІ»-хІва багъьата йщаквсыргылтІ. Апхьарта саныцІаз амедахщаква йынкъвыргауа асумкІаква рапшта сумкІа чкІвынкІ сыжвгІвахъа йыквышвта сынбжьагІвчва «срайъазауа» схъвмаруан.

Патима аучилища дъадзапхьуз тшыбжьара ареспублика чымазагІвтара йызнымкІва дырщтитІ, арыпхьагІвчва йгІалырТыз адырра лрыбагъьарныс лылшатІ.

– Сара йапшым ахьыгІаква зпщылаз чымазагІв щардагІв сыршІашватІ, ауаса ауат зынгьи сыгьгІадымрыхІатІ, сдраргванра акІвмызтын. Ауаъа амедицина анхагІвы йъачІвагІа бзита йдырра йахъазымкІва чхІара, гвыпшкара, гІвычІвгІвысагІара, гвапара ду шатахъыз сыласхІватІ.

Асквш 1983 агІан акъарча тпхІа лылахь абаза унагІва, агвла Красна Восток кыт лбзазартахатІ. Ауи гІвпачви пхІакІи дранпІ. ЛпахІба Амиран йан лыщтала Ставрополь йтагылу амедицина институт дгІалгатІ, айъазагІвта Ставрополь край чымазагІвтаракІ дынхитІ. ЛпхІа Зайнабгьи Кисловодск йтагылу амедколледж дгІалгатІ.

Уахьчівала афельдшер Къардан Патима лдырра анхара йалтуа, гІапсара лымдыруа, ачымазагІвква рызгІвадара ахчара уахъгьи тшынгьи дазынхитІ. Дызцынхауа агвыпгьи дгІазланагаз абаза уагІахъа рпынгьи лыхв дупІ, зымгІвалагьи йызшІпшуа дгІвычІвгІвыспІ.

Квырмыш ду ззырчпауа нхагІвчвапІ афельдшер Шармат Анюта, амедахща ахІба Напщ Залина, амедахщаква Айсан Юля, Джьмакъвыл Оксана, АргІашокъва Алена (ауи швхІаусыгІвала дгьынхахуам). Зыхьыз схІваз арат ахвыгІвгьи сквшщарда цІитІта акыт чымазагІвтара йынхитІ, дасу йзынарху ауыс ачымазагІвква ргвы йнадзауата, йырзыразта акІвпІ йшдырхъйауа.

– АчымазагІвква рхьыгІа йалазырхІуш ажва гвауакІгьи дуыргІара гьатахъым, йуыму адырра йацта уквпшыра лашара, угвапара, угІвычІвгІвысагІара, угвчІагІвра йанакІвызлакІгьи йрылархІвара хъадапІ, – рхвитІ ауат йацшІакІта.

Уахьчіва зыхьыз схІваз йрыцта, ауагІа рызгІвадара йазгылу амедахщаква зымгІвагьи срайхІвахІвитІ. ЙтынчызтІ рбзазара, ражва хвышхва шІымчІварагІатІ.

БЫДА Рубин.

ШВАРАГІВАРАДАРА

РХЪА ШЫРХЧУШ ЙАЗЫРБЖЬИТІ

Збальыгъ йнамдзас асабиква амгІва пхастаква штшырчвырхчуш йазырбжьауата йгьи «Школьный автобус» гІашІакІра рхъвыхра операция апкъ йтата Адыгьахлабльа йгьи НагІвай районквала автоинспекторква Адыгьахлабльа квтанай апхьарта апычІв классква йрынйатІ. Ауат амгІва ныкъварала ашварагІварадара хабзаква йрыхадыргІвазауата айчважвара рзадыргалтІ. Автобус апны квчІварта ззымхъаз дгылата дымгІвайсырныс шшварагІвару, йчІвата йгьи мъала йрыбагъьата уайтыпарныс штамаму, автобус шымгІвайсуамца квчІвартакІ йтыцІта датша квчІвартакІ йазцарныс замуа гІаргвындыргІвуата йрылабжьатІ.

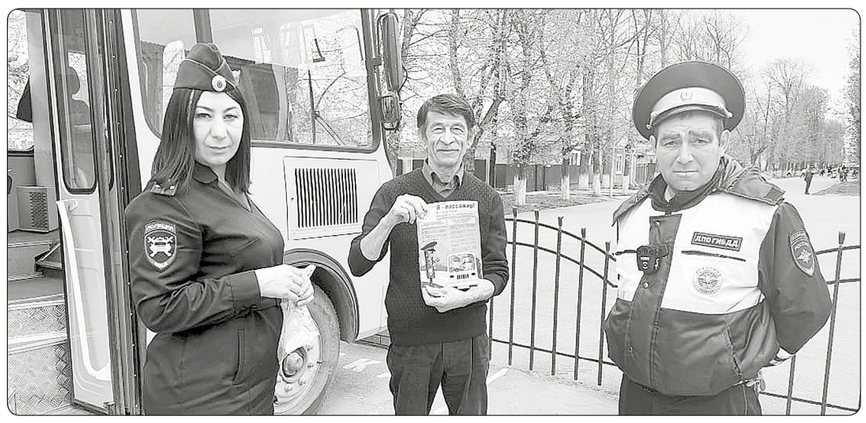

Аинспекторква автобус анкъвцагІвчвагьи йрыдынхалтІ. Аласыра йшаладмырхІуш, амгІва ныкъварала ахабзаква шмыгІвхърымгуш, йырзалхым амгІва чвахІва йшыкъвмылуаш, ащъагІвчва мгІва рыртырныс шырборчу гІаддыргвалашвахтІ, автобусква руацІа мгІва ныкъварала ашварагІварадара хабзаква зну абгъьыцква кІыдызтын дырхъвыхтІ.

Администрация Абазинского района предоставляет в аренду земельный участок из земель населенных пунктов, мерою 2126 кв.м., с кадастровым номером: **09:03:0190111:363**, для ведения личного подсобного хозяйства (приусадебный земельный участок), сроком на 20 лет, расположенный по адресу: **Российская Федерация, Карачаево-Черкесская Республика, Абазинский район, Эльбурганское сельское поселение, аул Эльбурган, ул.Горная, 2а.** Заявления принимаются в течение месяца с момента публикации по адресу: а.Инжич-Чукун, ул.Ленина 1, каб № 9. ®

Ставрополь йбзазауа ахІаракьатчпагІв бергьлъы, абаза уысква зымгІва джьгарта йрыцызкІуа Егьдза Альберт Георгий йпа

йхъапщыла ЕГЬДЗА (Дзыуа) Елена Юрий йпхІа

йагІамкІва адуней ъалхІваджьыз швабыжта хІгвы йыцІалтІ. АтгІачви ацрикви ргвакъвпра рыцагІвхІшитІ.

«Абаза» Ставрополь крайла ауагІахъа-культура автономия йалу, Невинномысск йту абазаква, «Абазашта» газет аредакция анхагІвчва.

АМШКВА ШАЪАЗЛУШ ШВАПШЫ

Чт 12	Пт 13	Сб 14	Вс 15	Пн 16	Вт 17	Ср 18
Облачно	Ясно	Облачно	Дождь	Дождь	Дождь	Дождь
+ 17 °	+ 21 °	+ 23 °	+ 24 °	+ 21 °	+ 18 °	+ 16 °
+ 4 °	+ 7 °	+ 9 °	+ 11 °	+ 11 °	+ 9 °	+ 7 °

Аредактор хъада

КЪВЫЛ ФАРДАУЫС КЬАЗИБАН ЙПХІА

Агазет йгІаквылуа агІвыраква йрылу ашвапхаква, апхьадзараква, ахъатачІв хьызква ртамамра ахъазла ауат згІвыз абгата джьауап ркІитІ.

Аредакции агІвыра зчІвууи рхъвыцща аквымшварныс ауаштІ. Аредакция агІвыраква гІазщтийыз джьауап йнамтхырныс хвитнагІа амапІ, анапІлагІвыраква йгІазгІвыз йгьизырщтихуам.

®* зхъадзгылу агІвыраква хвыла йгІаквшвитІ.

Ари аномер йадынхалтІ:
Кълыч Руслан,
Къвмыкъв Хаджьат,
Дзыуа Аминат,
Быда Рубин,
Агба Инна,
ЧвзыкІьа Инна,
Швотыкъ Адльби,
Муратыкъва ФатІима,
КІам Соня,
Биджиева Ася,
ГІашокъва Рита,
Хвына Милина.

Абазашта

Агазет шнашвадзауала гвбжара зму ари ателефонла швас: 8–(8782) 25-01-73

Агазет связьла, ахабарргага технологияквала йгьи ажвлара коммуникацияквала а-Федеральна къвырлькъвхарта КЧР-ла аунашвахъцІарта апны асквш 2010, май а 20 ашвъа йанырцІатІ.

ПИ № ТУ09-00025Р

АРЕДАКЦИЯ ЪАНУ ЙГЬИ АГАЗЕТ ЪАДРЫХІАЗЫРУА: *369000, Черкесск город, Киров йыхьыз зхъу аплощадь, 23, Апечать а-Тдзы.*

АТЕЛЕФОНКВА: аредактор хъада – 26-36-19; аредактор лзаместитель – 26-35-79; ахъвшаракква: 26-36-77, 26-49-07, 26-35-76.

АЭЛЕКТРОННА АДРЕС: abazashta-inbox@mail.ru

ЙащтагІайуа аномер май а 14 йгІацІцІуаштІ.

Подписано в печать: по графику – 17.00, факт. – 17.00. Газета отпечатана в типографии ОАО «Издательство "Южный регион", г. Ессентуки, ул. Никольская, 5, а тел. (87934) 222-09
Тираж 2220
Зак. № 917
Индекс – 54043
Способ распространения газеты – подписка, цена на 2 полуг. 2022– 389,7 р.